„Maar vader", zei hij, „dan had hij toch beter direct maar de minste kunnen zijn, dan was al die narigheid niet gebeurd."

Onze oudste, die al beter begrijpt dat een koning door recht gediend wordt, lachte een beetje hautain en zei: „Maar snap je dan niet, jongen, dat het om de koning ging. Over het bevel van de koning mag je toch niet schipperen."

„En mocht dat toen later wel?", zei Benjamin, die er meer van begreep, dan wij verwacht hadden.

Wij namen het woord maar weer over want wij zagen de kans schoon om met een leerrijke toepassing een einde aan het sprookje te maken.

„Nee", zeiden we, „dat mag natuurlijk nooit, tenzij die officier zich bewust geworden is, dat hij vroeger niet het woord van de koning heeft gesproken.

Maar als die officier weet, heel zeker weet, dat hij vroeger naar het bevel van de koning gehandeld heeft, dan mag hij nooit capituleren.

„Natuurlijk niet", zei Benjamin, „want dan zou de koning de minste zijn."

Toen zijn we maar opgehouden, want de kinderen moesten naar bed.

Maar we dachten: als we alle dingen eens konden zien met die kinderlijke eenvoud, wat zou dan alles veel gemakkelijker worden.

En dat woord worden we maar niet weer kwijt, het dreunt en deint steeds maar in ons hoofd: De koning mag niet de minste zijn.

Achteraf spijt het ons dat we het woord koning niet met een hoofdletter geschreven hebben, want wij zijn niet waardig zijn schoenriem te ontbinden.

Voor Hem willen we altijd wel de minste zijn. Want we zijn ons bewust dat we zondaren zijn, gelijk de anderen.

K. S.

Ds Bos repeteert zijn onjuistheden.

Ds Bos, hoewel gewaarschuwd van meer dan één kant, schrijft nu nóg eens in De Wachter:

Nu reeds weten we dat Prof. Schilder onder geen conditie **wil spreken.** Ik wil het wel, en weet me hierbij gesteund door Joh. 17.

Onder verwijzing naar het Groningsche besluit, en mijn publieke woorden, herhaal ik: onwaar.

Verder:

Hier zij slechts de opmerking geplaatst, dat het op zijn minst toch wel enigszins vreemd aandoet, dat Prof. Schilder, nadat hij mij eerst zeer krachtig opgewekt heeft een particuliere stap te doen, nu, nadat op zijn suggestie de stap gedaan is, geen enkel welwillend woord meer voor dit pogen over heeft.

Ds Bos weet heel goed, dat ik hem iets ánders heb gevráágd dan hij d é é d.

K. S.

Ds Y. K. Vellenga over voorstel ds Bos.

Ds Vellenga (syn.) merkt op in Geref. Kbl. Ov. en Dr.:

Wie dit even in zich opneemt, ziet duidelijk, dat ds Bos de schuld der vrijgemaakte alleen kan vinden in de toon, maar die der Gereformeerde Kerken wil aanwijzen in de zaak.

In het kort zou men het voorstel van ds Bos aldus kunnen weergeven: wij moeten schuld belijden over geprikkelde woorden en gij moet schuld belijden over zondige besluiten.

Inderdaad is dit een „concreet voorstel".

En ik twijfel ook niet, dat, werd het algemeen aanvaard, de vrede spoedig getekend zou zijn, het vraagt immers zakelijk een volledige schuldbelijdenis van de zijde der Gereformeerde Kerken.

En we zouden daar zeker voor te vinden moeten zijn en, naar ik geloof, ook inderdaad voor te vinden zijn, als die schuld werd aangewezen. Maar dat wordt ze juist niet.

Wie kennis neemt van de voorslag van ds Bos komt dan ook tot de conclusie, dat we er zakelijk geen stap verder mee komen.

Nooit brengt het twee partijen tot elkander, wanneer de ene partij, niet zonder nadrukkelijkheid betoogt, dat ze niet gescheiden mogen leven, en dat de andere partij daarom maar belijden moet, dat de scheiding zakelijk haar schuld is.

Wat ds Bos in een paar bladzijden over onze „schuld" betoogt, is een samenvatting van alle aantijgingen, die in de loop van de laatste vier jaar ons zijn aangedaan, en die bijna even herhaaldelijk als ze zijn gedaan, ook zijn onderzocht en afgewezen.

Wat de zaak betreft, zijn we dus nog even ver als vóórdat ds Bos zijn brochure de wereld inzond.

K. S.

Barth over de pluriformiteit.

„In de Waagschaal" vertelt van een vraaggesprek, dat men ter gelegenheid van de Amsterdamsche bijeenkomst van den „Wereldraad der Kerken" met K. Barth gehouden heeft. De v r a a g luidde:

In welke zin kan er van kerkEN (in het meervoud) gesproken worden? Is dat meervoud niet een misbruik van de betekenis van „kerk"? Is er behalve de kerk van Jezus Christus in algemene zin, waarin wij geloven, en de plaatselijke gemeente, waarin de algemene kerk beleden wordt, nog een derde mogelijkheid om van de kerk te spreken, zoals dat in de onderscheiding der diverse denominaties gebeurt?

En het antwoord:

Het Nieuwe Testament kent alleen de plaatselijke kerk en de éne universele kerk. In de eerste geloven en ontmoeten wij de tweede, 't lichaam van Christus.

Eigenlijk is het gebruik van het meervoud „kerken" dus een ketterij, als het gaat over denominaties. In de locale kerken (vgl. in het Nieuwe Testament: Korinthe, Galatië enz.), die volledig zijn in zichzelf, die elk de kerk zijn, bewegen de leden zich in de werkelijkheid der kerk, omdat zij aan de gemeenschappelijke eredienst deelnemen. In het geval van een denominatie is „kerk" louter een gewoonte-term, omdat een ander woord zich niet voordeed. Wij zouden het woord kerk, indien het in zulk een betekenis gebezigd wordt, dat er een meervoud van zou bestaan, maar tussen aanhalingstekens moeten plaatsen. De kerk is immers voorwerp van gelóóf. En in de evangelische kerk (of welke denominatie ook) mag ik niet geloven. Nog minder in een roomse, nederlandse enz. kerk.

In dit antwoord ligt iets goeds; we zeggen het, op gevaar af, dat een nieuwe dissertatie onder leiding van den dogmaticus aan de V.U. tusschen Barth en ondergeteekende verwantschap constateert. Maar nu komt het verschil: wat i s de kerk? Die op het (leer)-fundament der apostelen en profeten staat? Of: die het „p a t h o s" van hen in haar coryfeeën deelt?

K. S.

De gereformeerde professor, dien ds Buskes sprak.

Ds J. J. Buskes vertelt in „In de Waagschaal":

Vanaf 10 Mei 1940 heb ik elke Zondag voor de koningin gebeden en op het Convent verdedigde ik die vóór 10 Mei nooit voor de koningin bad, de voorbede voor haar tegenover een gereformeerde professor in de theologie, die het vóór 10 Mei tweemaal per Zondag deed, maar kort na 10 Mei adviseerde, om alleen „voor de overheid" te bidden. God wist wel, wie wij bedoelden. We noemen ook maar den naam niet.

K. S.

Kerkvervolging.

In Calvinistisch Jongelingsblad schrijft de redacteur, dhr Van Oord:

Als we de feitelijke toedracht van de zaak „candidaat Schilder" nagaan, dan is het ontzettend hoe men met Gods Kerk en z'n dienstknecht heeft durven handelen.

Aan de overzijde tracht men dit op wereldsche wijze steeds weer te camoufleeren, maar officiëele stukken wijzen uit, hoe diep het verderf in de Kerk ingevreten is. Er was voor candidaat Schilder geen plaats op den kansel van de dusgenaamde Geref. Kerken en als de kinderen Gods in Bergschenhoek tegen deze zonde opkomen, wordt heel de kerk buiten het verband gezet.

Jongelui, dit is kerkvervolging en anders niet en laat je niet van de wijs brengen door al die lieden, ook in eigen kring, die zeggen, dat men deze zaak niet zoo extremistisch moet bezien.

K. S.

Wie lachen?

S. te Gr. in Ger. Gezinsblad:

We kunnen reeds hier en daar opmerken, hoe men reageert. Wie lachen op het ogenblik bij de publicaties van Ds Bos? De Kerkverwoesters, en daarachter de grote Verleider. Hebben de „Synodale" leiders en allen die hen ook vandaag vrijwillig volgen, niet uitgeworpen de getrouwen die niets anders wilden dan de waarheid Gods tot heerschappij brengen? Onderscheidene broeders hebben alles daarbij toen achter moeten laten, positie, plaats in kerk en wereld, materiële waarden. We herinneren ons verschillenden die de sprong in het maatschappelijk donker gewaagd hebben met de Heere. Men kon niet anders.

K. S.

Breda laat zich hooren.

Breda heeft in 1946 zich over samenspreking laten hooren: thans wederom. Aldus:

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken, bijeengeroepen te Amersfoort op 19 October 1948.

Geliefde Broeders in onzen Heere Jezus Christus,

De kerkeraad van de Gemeente des Heeren (Gereformeerde Kerk-Vrijgemaakt) te Breda, in vergadering bijeen op Vrijdag 10 September 1948, spreekt als zijn oordeel uit, dat een kerkelijke samenspreking tot herstel van de eenheid niet kan en mag plaats hebben met afgevaardigden van kerken, die door haar onschriftuurlijke leeruitspraken en zondige bindingen en door het vervolgen van trouwe kerkedienaren schuldig staan aan de zonden, die naar art. 29 der Ned. Gel. Bel. kenmerkend zijn voor de valsche kerk, en die ondanks herhaalde en ernstige vermaningen tot op heden in deze grove zonden blijven volharden. Hij acht zulk een samenspreking alleen dan voor den Heere te verantwoorden, wanneer de aan zulke grove zonden schuldig staande kerken openlijk en officieel van eenig schuldgevoel en boetvaardigheid aan onze kerken zouden blijk geven.

De kerkeraad stelt dan ook aan de Synode voor te besluiten: niet verder in te gaan op de ter tafel liggende verzoeken en voorstellen tot samenspreking en daarom de discussies over de wijze van samenspreking te beëindigen.

K. S.

Wie heeft eigenlijk het eerst gevraagd om samenspreking — ten overstaan van de heele kerk?

Herinnerende aan ondergeteekende's verlangen om publieke aantijgingen inzake de leer ook niet i n h e t g e h e i m af te handelen, en aan zijn brief van 13 Dec. 1943, schrijft ds F. A. den Boeft in Gron. K.bl.:

Men vraagt vandaag: was het verschil zo erg, dat men daarom zich moest vrijmaken. Neen, daarom niet, maar dat heeft Schilder ook altijd gezegd: hij heeft gesmeekt, uit den treure: laat ons deze dingen op de kerkvloer uitstrijden, elkaars argumenten toetsen en overwegen, neen natuurlijk niet doen alsof je neus bloedt, zoals Ridderbos en Grosheide en Nauta en Den Hartogh vandaag doen met Feenstra en de Friese predikanten, die vergeefs in hun blad waarheid en eenheid trachten te dienen, maar de kloof steeds breder en in het openbaar maken van de zedelijke kloof, die ons vervreemdt van een kerk, die noch papieren herroept, noch ze handhaaft, neen op de kerkvloer onder gehoorzame onderwerping aan het Woord des Heeren er over praten. Niet in een blaadje, waarin je artikelen schrijft, waarom men je niets doet, maar nu de zaak aan de orde is op de kerkvloer. Laten die heren van „Waarheid en Eenheid" op hun kerkelijke vergaderingen maar eens klaar en duidelijk ZEGGEN, wat ze in hun krantje schrijven: dan komen we verder. Maar neen, dat mocht niet: het Woord verbood dat en de belijdenis, nietwaar Prof. Grosheide?

We oordelen tegenwoordig niet meer zonder de officiëele stukken uit het boek van Ds H. J. Schilder. Hij had het niet nodig uit ZIJN ACTA weg te laten, wat de Synode in haar acta niet breedvoerig wilde vermelden. Ds H. J. Schilder had immers niets te verzwijgen. Welnu: het Woord ligt er tussen. Zolang dat staketsel niet is weggenomen, willen we niet eens eenheid. Dat kan en mag alleen in het samenleven op het ene fundament van het Woord. Maar dan moet er ook de bereidheid zijn ons samen aan dat Woord te onderwerpen. Dan moet niet gezegd worden van menselijke structuren, dat we daar aan gebonden zijn.

K. S.

KERKNIEUWS

T w e e t a l te:
Loenen a. d. Vecht, J. H. v. d. Hoeven te Meppel en P. Lok te Zaamslag.

B e r o e p e n te:
Loenen a. d. Vecht, P. Lok te Zaamslag.

A a n g e n o m e n naar:
Heerenveen, F. v. Dijk te Opende.

B e d a n k t voor:
Zwolle, L. J. Goris te Emmer-Erfscheidenveen.

— Dr F. L. BOS te Vlaardingen woont thans Burg. Verkadesingel 45.

— MIJDRECHT. Adres Kerkeraad: L. Bras, Croonstadtlaan 4.

— AFVAARDIGING GENERALE SYNODE. Door de Part. Synode van het Zuiden zijn naar de a.s. Generale Synode afgevaardigd: Ds H. Veltman, van 's-Hertogenbosch, Ds D. Zemel van Axel, primi, en Ds H. J. de Vries van Eindhoven en Ds J. F. Sollie van Zoutespui, secundi. Ouderling L. J. Nelemans van Zevenbergen en K. C. van Spronsen van Goes, primi, en Alkema van Maastricht en D. Jungerius van Waardhuizen, secundi.

— TERNEUZEN. INTREDE DS J. TEN HOVE. Het was Zondag 5 Sept. een goede dag voor de Geref. Kerk van Terneuzen, die na een lange vacature van bijna drie jaar weer een eigen Herder en Leeraar, Ds J. ten Hove, overgekomen uit Gees (Dr.), aan zich verbonden zag.

In den morgendienst werd Ds ten Hove bevestigd door Ds J. v. Raalte uit Neede, die bij deze gelegenheid een predicatie hield over Ezech. 3 : 16—22.

In den avonddienst in de Herv. kerk, gevuld met een groote schare, deed Ds ten Hove zijn intrede, het Woord bedienend uit Openb. 2 : 7a: Die ooren heeft om te hooren, die hoore wat de Geest tot de Gemeenten zegt. Hij ontvouwde achtereenvolgens: dát, waarnaar en door wie gehoord moet worden.

Nadat deze, met bezieling uitgesproken preek, in groote aandacht was aangehoord en de slotzegen was uitgesproken, was er gelegenheid voor toespraken, waarvan de praeses van den Kerkeraad, de consulent, de burgemeester van Terneuzen en een ouderling uit Gees gebruik maakten. Ds ten Hove dankte tenslotte met een enkel woord.

— DS J. P. VAN DER STOEL is Zondag 18 Juli in de gemeente te Batavia bevestigd in zijn ambt en heeft in den avonddienst op dien dag zijn intreepreek gehouden over Openb. 22 : 10—12: „En hij zeide tot mij: verzegel de woorden der profetie dezes boeks niet; want de tijd is nabij. Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde. En ziet, Ik kom haastelijk; en mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn".

Met dezen tekst heeft de eerste gereformeerde predikant na de Japansche bezetting in Indië in zijn kerk zijn intree gedaan.

Op 14 Juli was ds van der Stoel met de „Oranje" in Priok aangekomen en op Vrijdag had de gemeente reeds gelegenheid gehad om met haar nieuwen predikant kennis te maken.

Aangezien er reeds een pastorie is gevonden, is er geen belemmering meer voor gezinshereeniging; ja zelfs kunnen wij reeds mededelen, dat mevrouw van der Stoel en de kinderen hebben geboekt op de „Oranje" en half September in Batavia verwacht worden.

Inmiddels zijn er reeds besprekingen gevoerd over het programma dat de ds zal afwerken in het komende halfjaar. Het komende halfjaar: het is mogelijk, dat de Generale Synode die in October zal bijeenkomen, beslissingen neemt, waardoor meer predikanten voor het werk in Indië beschikbaar komen, of waardoor het werk der veldpredikers voor de kerken in Indië meer zal kunnen beteekenen. Daarom is geen programma op langer termijn voorbereid.

In de komende maanden zal het werk van ds v. d. S. zich dan geheel op Batavia richten. Voor dien tijd is er dan gelegenheid voor een reis naar de verstrooide leden, waarvoor gedacht is aan Sumatra, De leden in Medan, Padang en Palembang zouden dus ds van der Stoel in den loop van Augustus ontmoeten. Eerst zou nog een kort bezoek worden gebracht aan Bandoeng en omgeving.

— VERZORGING EMERITI-PREDIKANTEN „ZONDER „VRIJGEMAAKTE KERK". Het agendum der Gen. Syn. vermeldt dienaangaande:

De **Classis Enschede** voelt zich bezwaard over een besluit door de Partic. Synode van Overijssel en Gelderland in haar vergadering van 9 Juni 1948 genomen inzake die emeriti, die geen vrijgemaakte Kerk achter zich hebben. De Classis Enschede acht:

1e. dat de Partic. Synode niet de bevoegdheid had deze materie te behandelen, als niet behoorende tot de Kerken der meerdere vergaderingen in het algemeen;